PENSEO

N-ro 194

Dec. / 2007

Monata Beletra Revueto en Esperanto

Honorita de Premio Grabowski,1994

Fondita en 1990; Enretigita en 1997 la 18-a jaro http://www.elerno.cn/penseo/penlisto.htm

Varman Gratulon al Okazigo de la 1-a Seminario pri Ĉinesko

Okaze de la 7-1 Ĉina Esperanto-Kongreso, je la 9-a de decembro, okaziĝis la 1-a Seminario pri Ĉinesko kun pli ol kvindek partoprenantoj el diversaj partoj de Ĉinio. Vejdo prezidis la Seminarion. Guozhu estis la ĉefa preleganto. Li, kun granda emocio, resumis atingojn akiritajn dum 33 jaroj en pionira kreado kaj tradukado de ĉineskaj poemoj. Laŭ la statistiko en lia prelego, ĉineskistoj jam elbakis 631 titolojn kun pli ol 1400 poemoj per 94 diversaj ĉineskaj skemoj dum 33 jaroj. Post lia prelego, oni okazigis la premieran ceremonion de kvin libroj pri ĉinesko: Ŝlosilo de Ĉinesko (Guozhu), Sekretaj Ĉineskoj (Lily), Ezopa Saĝo (Vejdo), 300 Sopir-al-Sudoj kaj Ĉineske (1973-2007.10.) (ĉiuj elŝuteblaj ĉe www.elerno.cn/elibroj.htm). La prelegon sekvis memvolaj paroladoj. Inter ili troviĝis konataj vizaĝoj de ĉineskistoj Even, Sceto, Li Weilun k.a. La seminario daŭris tri horojn en varma etoso.

Por marki ĉi tiun okazon, mi aranĝas ĉi tiun specialan numeron por ĉineskaj poemoj, kaj publikigas ĉi tie la prelegon titolitan "Nova Floro kun Ĉina Odoro" fare s-ro Guozu. En ĉi tiu numero oni povas trovi la ĉineskajn poemoj verkitajn de konataj ĉineskistoj, kiuj pro ia kaŭzo silentis dum longa tempo, kaj kiuj persone deklamis siajn poemojn dediĉitajn al la speciala okazo en la seminario.

Vejdo

Guozhu

Al Penseo

—laŭ ĉinesko Proksimiĝas Bona Afero*

(2007-12-09)

Jen speciala
ĉineska numero
de Penseo! Nova
rekord-apero.

Jubilu: "Proksimiĝas
bona afero!"
kaj gratulas ĝin al
plena prospero!

**Haoshijin (Proksimiĝas Bona Afero): ĉina fiksforma poemo el du strofoj po kvar versoj de 56,65 / 75.65 silaboj, laŭ rimarangô xa,xa / xa,xa (x=senrima)*

La Unua Seminario pri Ĉinesko

— laŭ ĉinesko Ĝoja Intervidiĝo

(2007-12-09)

Solenejo hela
kaj bela.
Kunsido sub flago verdstela.

Kun koro,
adoro
fidela,
nova marŝo sub gvido cela.

**Xiangjianhuan (Ĝoja Intervidiĝo): ĉina fiksforma poemo el du strofoj respektive kun tri kaj kvar versoj de 6,3,9: / 3,3;3,9, laŭ rimaranĝo aaa, bb, aa xxa,xxa (x=senrima).*

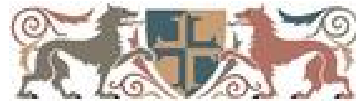
Ĉin(esk)oj Venas!

— laŭ ĉinesko Aromo Plenas en Korto
(2007-12-09)

Antaŭ pli ol
dudek jaroj,
aŭdiĝas ĝojkrio
de UEA
kun emocio:
Hura! Ĉinoj venas!
kun freŝa
energio.
Rekordo
fierinda
en historio.

Tio
aŭdiĝas
nun en nova
melodio:
Ĉineskoj venas
en gracio!
Pli belas ĝardeno
de verda
poezio.
Antaŭen!
Nin alvokas
nobla misio!

** Mantingfang (Aromo Plenas en Korto): ĉina fiksforma poemo el du strofoj kun versoj de 446,45,634,345/ 2,344,54,634,345 silaboj, kun rimaranĝo de xxa,xa,xxa,xxa / a, xxa, xa,*

Vejdo

Ĉinesko Prosperu!

—laŭ ĉinesko Manjianghong*

en ĝaden' de
verdujo
ĉineska flor'
el burĝon'
sane kreskas
post priesplor'
tridek-kvar-jara pena
kaj diligenta labor'
ni fine
vidas rikolton
jen en glor'

ĉinesko—
la trezor'
de parnas'
per valor'
kreas kulturon
de verka mor'
por ĝiaj disvolviĝo
kaj populara furor'
ni ĉiuj
kune klopodu
kun fervor'

14-11-2007

**Manjianghong (Rivero Plenruĝa): ĉina fiksforma poemo el du strofoj kun 11 versoj de 434,344,77,353 / 33,33,54,77,353 silaboj, laŭ rimaranĝo xxa, xxa,xa,xxa / xa, xa, xa, xa, xxa (x=senrima)*

Sero

Omaĝe al Ĉineskoj

—laŭ ĉinesko Caisangzi*

floro en Esperantuj'
brile bela
stil-modela
kresku per forto ŝvela

ĉineskistoj strebu kun
pen' abela
ir' alcela
al estonteco hela

**Caisangzi (Moruskolektanta Knabino): ĉina fiksforma poemo el du strofoj kun kvar versoj de 74,4,7 silaboj, laŭ rimaranĝo xa,a,a (x = senrima)*

Yanke

Sinceran Gratulon al Okazigo de l' 1-a Seminario pri Ĉineskoj

—laŭ ĉinesko Tiaoxiaoling*

poem'
poem'
ĉinstila — vera gem'
pompas kun fort-havo
post zorga pluv-lavo
vola
vola
al posed' popola

**Tiaoxiaoling (Flirta Kanto): ĉina fiksforma poemo el ses versoj de 4, 6; 6, 6; 4, 6 silaboj, laŭ rimaranĝo de aa,bb,cc. La 4-silabaj versoj konsistas el du ripetaj vortoj. Kaj la unua vorto de la kvina verso devas esti el palindrome ordigitaj silaboj de la lasta vorto de la kvara verso. ekz. rimi-miri; mora-arom; nomo-mono; roso-soro.*

Ardo

Ĉinesko, unu poetiko

—omaĝe al la unua seminario de ĉinesko

ĉinesko, unu poetiko,
fiksforma stilo de metriko,
versamatoroj ŝatas uzi
la formon verki kun muziko.

la unufoja romantiko
dronigis min en kor-liriko,
tentloge mi ekprovas versi
en la ĉineska versfabriko

ĉu pro kortuŝo aŭ paniko?
mi provas versi en praktiko,
kaj donas la kordankon al vi,
fondintoj de ĉineska prediko.

ĉinesko,unu poetiko,
fiksforma stilo kun metriko.

Avĉjo

En Songô

—laŭ ĉinesko Rumengling*

Rosojn sorbis pistil',
Rozon sorĉis pist-il',
diboĉi tranokte
Korpi fandiĝas sub vir'

Kor-tril'
Kor-tril’
Bis en sonĝa zefir'

**Rumengling (Kvazaŭsonĝe): ĉina fiksforma poemo el sep versoj de 6,6,56,2,2*,6 silaboj, laŭ rimaranĝo a,a,xa,a,a,a (x=senrima). Interalie la kvina kaj sesa versoj estas la samaj.*

Hosemo

Belulino kaj Vino

—laŭ ĉinesko Sopir-al-Sudo*

Belulin',
Kiel dolĉa vin'.
Malfermiĝu mia sin'.
Tiom mi soifas vin.
Ĉu de am-destin'?

**Yijiangnan (Sopir-al-Sudo): ĉina fiksforma poemo el kvin versoj de 35,77,5 silaboj, laŭ rimaranĝo xa,xa,a (x=senrima)*

Lily

Ununokta Amorsperto

—laŭ ĉinesko Litingyan*

I.

Mi ĉe flughaveno
stare kun ĉagreno
atendis amikinon
mian por alveno,
piedojn frapis
kun pensa malpleno.

Okula promeno
kaj homplena sceno
ja min maltrankviligis.
Kia in-azeno!
Esperon perdis
preskaŭ mi ĝis sveno.

II.

Ekkonsciis tuj mi
rigardon kun radi’.
Fortika alta viro
kun plena energi’
fikse rigardis
kvazaŭ en fantazi’.

Ŝajne sciis li pri
mia situaci’.
Signifoplene signis
al mi alveni li.
“Fraŭlin’, ĉu vole
foriru kune ni?”

III.

Ĉe enir’ de hotel’
lupe li kun kruel’
forĵetis min en liton.
Malgraŭ mia ribel’
peze premis min
kun kisada sigel’.

Li lekis ĉe l’ orel’
spasme per korp-ŝancel’.
Mi jam kolapsis morte
dum la korpa duel’.
Nun mi konkludis,
ke li agas kun cel’.

IV.

Li nudigis per ŝir’
min kun peza elspir’.
Mi atendis senforte
nun l’ atencon de l’ vir’.
Lin senvestigis
li per hasta fuŝ-tir’.

Je mia granda mir',
belaspekta vampir'
li montris sin antaŭ mi.
Tiam mi kun sopir'
male eĉ volis
mi lin en seks-akir'.

V.

Jam nun mi sukplena
por geĝu' festena
pretis sen malobeem'.
Jen la kac' promena
ekfrotis tra mamoj
kaj pubo senĝena.

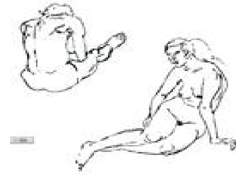
Sen fortstreĉo pena,
kac' je hor' envena
ŝoviĝis en vaginon.
Kuris sento svena
tra mia spino
je piŝtado bena.

VI.

Korpe konvulsie
mi tordis ebrie
sub la fremda fortikul'.
Li agis manie
kaj sekve haltis
kiel agonie.

Mi sentis konscie
ejakulon plie
varmegan en vagino.
Matene magie
li jam senspure
foriĝis glacie.

**Litingyan (Hirundo ĉe Kiosko): ĉina fiksforma poemo el du strofoj po ses versoj de 6,6,76,56 silaboj, laŭ rimaranĝo a,a,xa,xa (x= senrima)*

Nuda Naĝado

—laŭ ĉinesko Yulinling*

I.

En lageto
por nuda naĝ'
laŭ la peto
de mia amiko
mi senvestis
min je preto
ŝoviĝi en akvon.
Post vest-demeto
mi saltis
ne naĝejon
per kapmalsupra ĵeto.

Mi naĝis kvaz' naveto
facile
en rond' ripeto.
Mi sentis komforton
kun mamoj
en skueto
flosetantaj
leve
softe en kvieto
kaj je pub'
tikletadon
sub akv-impeto.

II.

Nuda viro
alnaĝis min
kun aspiro
li brakumis min de
poste firme.
Kun deliro
li anhelis peze

por seks-akiro.
Korpglue
kun rigida
kaco per ir-reiro

li frotis kvaz' vampiro
sangvora.
Je granda miro
mi baraktis plenforte.
Feliĉe
per manŝiro
mi turniĝis
el li
ne kiel martiro.
Libere
mi fornaĝis
kun vesuspiro.

**Yulinling (Tintado en Pluvo): ĉina fiksforma poemo el du strofoj kun 11 kaj 12 versoj respektive de 4,44,644,65,347 / 7,35, 634, 426,344 silaboj, laŭ rimaranĝo a, xa, xxa, xa, xxa / a,xa,xxa,xxa,xxa (x = senrima)*

Komencantino

Spektado al Maro

—laŭ ĉinesko Dekses-Silabo*

Vent'
blovetas ĉe ĉi moment'
leĝere
kvazaŭ kun lament'.

Ond'
petolas en mara mond'
verŝajne
kiel vagabond'.

Sur
akvo ŝipoj en vetur'
skuiĝas
je onda plezur'.

Mev'
je ondaj mallev' kaj lev'
rondflugas
super ŝaŭma krev'.

Sun'
bakanta arde per brun'
koloras
naĝantojn de jun'.

Jen
intensiĝas venta pen'
subite
el mara eben'.

Nun
kvieto formortas kun
trankvilo
sub ondega pun'.

For
naĝantoj kun morna kor'
sin kaŝas
el mara rankor'.

Vel'
blanka ankaŭ en ventpel'
senspuras
el brua pelmel'.

Nub'
griza kvaz' malpura rub'
ŝutiĝas
de petola bub'.

Jam
la sun' kun malforta flam'

elfadas
el bilda ornam'.

Ĝu'
el spektad' nin je enu'
senigas.
Kun rava sent', ĉu?

Eto

Bezonata Akvo

—laŭ ĉinesko Dekses-Silabo*

en
Saharo akva malplen'
sufokas
onin kun ĉagren'

sur
insul' kun bela natur'
aŭdiĝas
ne roja susur'

al
malriĉa loko kanal'
troviĝas
seka sen akvfal'

hom'
soifa kuŝe en dom'
eĉ ĝojas
ne je florarom'

brut'
kolapsas sen akva gut'
ne penas
por kampa servut'

ni
per ŝparad' de energi'
bonfaru
por viva soci'

**Shiliuziling (Dekses-Silaboj): ĉina fiksforma poemo el kvar versoj de 1,7,3,5, laŭ rimaranĝo a,a,xa (x=senrima)*

Guozhu

Ovra Burĝono

(2007-12-09)

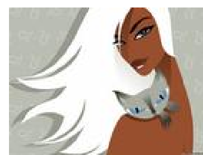
<Ovra Burĝono>, gem' de Sceto
subsorĉis en tirkest' Satana,*
ermite for de vid' ekrana
netrovebla en interreto.

Dek jarojn dronis en sekreto,
tentas ĉi erotik' arkana.
<Ovra Burgxono>, gem' de Sceto
subsorĉis en tirkest' Satana.

Dankon al vi, kara poeto,
versis kiel erupt' vulkana,
ĉineske pri amor' elana
sen ĉia katen' de hermeto.

<Ovra Burĝono>, gem' de Sceto!

** la dua verso estas citita el rondelo <Rimgratulo al Sceto 60-jara>.*

Guozhu:

NOVA FLORO KUN ĈINA ODORO

1. Poezio kiel animo de Esperanto

En la longa rivero de historio de artefaritaj lingvoj por universala uzo, la lingvo Esperanto, kiun ni lernas kun amo kaj adoro, viciĝis nek la unua, nek la lasta. Tamen ĝi ja estas la unika sukcesinto inter sennombraj rivaloj sam-kategoriaj dum jarcentoj. Ne senkaŭze do William Auld tiel komentis ke

"La lingvo Esperanto estas fenomeno unika : ĝi estas la sola arta lingvo en la historio de la mondo, kiu ekvivis kaj daŭre plifariĝis komuna lingvo de homoj el ĉiuj nacioj kaj ĉiuj mondpartoj, krea lingvo de poetoj kaj faka lingvo de sciencistoj, plenrajta komunikilo apud ĉiuj aliaj, laŭdire "naturaj", lingvoj."(1)

Fronte al la fakto ke el nuboj da projektoj de artefaritaj lingvoj sukcesis pluvivi nur tiel malmulta, kiel ĉina proverbo diris ke kalkulebla per niaj fingroj, D-ro Zamenhof iam diris trafe: "Por ke lingvo estu internacia, ne sufiĉas nomi ĝin tia."(2)

Laŭ lia opinio, projekto pri gramatiko kaj vortprovizo de la nova lingvo estas nur seka framo aŭ ŝelo, sen vivo, sen animo.

Por vivigi la sekan framon aŭ ŝelon, necesas literaturo, necesas verkoj, originalaj kaj tradukaj, kiuj kapablas fari la projekton vivanta korpo kun sango kaj karno. Dume poezio estas la plej valora gemo kaj perlo en literaturo, estas la animo por la lingvo.

Tial, dum la kreado de Esperanto, D-ro Zamenhof anticipe faris multajn eksperimentojn, li konsentis publikigi sian projekton nur ĝis la tempo kiam li povis versi en sia nova lingvo. Kiel konate, en 1878 D-ro Zamenhof la unuan fojon publikigis sian pra-Esperanton, kiu poste estis forbruligita de lia patro, kaj la preskaŭ sola postrestaĵoj de tiu Lingwe Universala estas la poemo "Malamikete de las nacjes". Kaj, en la Unua Libro de Esperanto jam legiĝis du poemoj originalaj, nome <Mia Penso> kaj <Ho, Mia Kor'>. Legiĝis samloke ankaŭ poemo de Heine <En nord' unu pino en solo> tradukita el la germana lingvo. Tial, el la supra fakto ni rajtas diri ke la poezio de Esperanto naskiĝis samtage kiel la lingvo Esperanto. La historio de la Esperanta poezio estas samaĝa kiel tiu de Esperanto. La karmemora Kalocsay ja tiel diris

Kaj vere, oni povas diri, ke ne per Esperanto li faris poezion, sed per la poezio li faris Esperanton. Oni povas diri, ke la tuta Esperanto estas poezia lingvo....

La ceteraj projektoj sonas apud ĝi, kvazaŭ matematika formulo apud soneto. (3)

Por Esperanto poezio estas tiel grava kiel animo.

2. Tri Beloj Harmonie en Poezio

La plej granda diferenco inter prozo kaj poezio kuŝas en ilia nesama formo. Poezio postulas la harmonian kombinon de tri beloj en ideo, sono kaj formo.

La tri beloj aludas respektive pri tri flankoj.

La tiel nomata belo de ideo aludas pri la ideo, penso, enhavo de la poemo;

la t.n. belo en sono aludas pri la muzika efiko pro metriko, ritmo, rimoj;

la t.n. belo en formo aludas pri la speciala

fiksa formo de la poemo, inkluzive nombrojn de strofoj, versoj, silaboj ĉu regulaj aŭ variaj laŭ certaj reguloj, kiuj naskis belon por rigardantoj.

Bona poemo posedas samtempe la suprediritajn tri belojn en harmonia kombino, plaĉajn al menso, oreloj kaj okuloj.

Poezioj en diversaj naciaj lingvoj, kvankam kun fono de malsamaj kulturoj, tamen same postulas pri la tri beloj en poemoj, el kiuj la postulo pri beloj de ideo kaj sono estas komuna, dum tiu pri belo en formo estas plej aparta karakterizaĵo, kiu plej forte esprimas la malsamajn stilojn kaj ekzotikajn ĉarmojn de diversaj nacioj.

3. Pionire eniras fiksformaj poemoj el la Okcidento

En sia evoluado, la Esperanta poezio nutris sin per kremoj el diversaj naciaj kulturoj sorbante ties avantaĝojn kaj kvintesencojn kaj dum cent jaroj elvartis grandan ĝardenon kie prospere kaj pompe disfloras centoj da floroj konkursante per allogaj beloj. Aperis generacioj da eminentaj poetoj kun okulfrapaj bonaj poemoj.

Fama erudito G. Waringhien iam skribis ke "unu --- eble la precipa--- rolo de la esperanta literaturo estas fariĝi kvazaŭ la muzeo de ĉiuj naciaj ĉefverkoj."(4) Legiĝis ne malmultaj poemoj en normalaj fiksaj formoj jam delonge popularaj en naciaj lingvoj. Ni rimarkas ke poetoj el la Okcidento ja iris pionire tiuflanke. Ili sukcese transplantis multajn fiksformajn poemojn el la elstara heredaĵo de siaj propraj nacioj ke tiuj enradikiĝis, ekfloris kaj abunde fruktdonis.

Ekz-e tercino el la itala poezio, uzita de la granda poeto Dante por verki sian Dian Komedion;

humura limeriko el la angla poezio;

soneto kiu ĝermis el la itala kaj poste furoris tra la tuta Eŭropo, granda Ŝekspiro versis tutan poemaron en ĝi;

rondelo el la franca, kun ripetaj suspiroj;

trioleto, bela kaj petola.

Esperantaj poetoj versante per tiuj fiksformoj jam atingis tiel maturan lertecon tute laŭ sia deziro.

Kaj la famaj Esperanto-tradukoj de multaj mondfamaj verkoj, kiel supremenciitaj La Dia Komedio de Dante kaj La Sonetoj de Ŝekspiro, ankaŭ estas fidele redonitaj en la samaj formoj kiel en la originaloj.

Pri tiu gemoj el la diversaj naciaj poezioj majstro G. Waringhien intime nomis ilin "familiaj juveloj" (5) jam delonge sen fremdaj postsignoj.

4. Ne mankis postsekvantoj el la Oriento

Kaj ni rimarkas ke post la pioniroj de la Okcidenta, ne mankis postsekvantoj el la Orienta poezio.

4.1 Japana

Esperanto eniris Japanion kaj Ĉinion preskaŭ samtempe je la komenco de la 20-a jc. Esperanto-movado en Japanio akiris okulfrapajn atingojn, inkluzive ankaŭ la sukcesan enkondukon de japaneskoj en Esperantan poezion. Versoj en japanesko ĉefe estas el du specoj: kvin-silaba kaj sep-silaba. Malsamaj kombinoj de ili donis al ni hajkon, tankaon kaj utaon. Ne nur japanaj esperantistoj, sed ankaŭ alilandaj poetoj versis laŭ tiuj fiksformoj. Abunde da japaneskoj ni povas legi en poemaroj kia Eterna Bukedo, Tutmonda Sonoro kaj la monumenta Esperanta Antologio.

4.2. Persa

Aperis en Esperanto ankaŭ robajo, fiksforma poemo el persa poezio. Eĉ ekzistas du famaj tradukoj de Robajoj de Omar Kajam en Esperanto dank' al Auld kaj Waringhien, esp-igitaj respektive el la angla kaj el la persa lingvoj. Robajo karakterizis plej okulfrape per la rimaranĝa maniero kaj tiu rimaranĝo efikis por ĉinoj tiel ke oni tuj memoris pri la

verskvaroj, ĉu kvinsilaba aŭ sepsilaba, en Tang-poemoj de Ĉinio.

5. Ekapero de la unua ĉinesko

Se alilandaj fiksformaj poemoj, ĉu el la Okcidento aŭ el la Oriento, ĉiuj povis senprobleme eniri Esperanton kaj fariĝis "familiaj juveloj" en la esperanta poezio, sed kial oni ankoraŭ vidis nenian pecon de la fiksformaj poemoj el Ĉinio? Ĉu tiu manko ne estas tro okulpika kaj sentebla?

La unua ĉina esp-isto kiu rimarkis pri tiu ĉi manko kaj ekprovis ŝtopi la vakantan blankon estis Hu Guozhu (1938-). En la komenco de la 70-aj jaroj de la 20-a jc li ekversis en Esperanto laŭ ĉina fiksformo Sopir-al-Sudo 17 poemojn kiel la unuajn ekzercojn de la eksperimeno. Ĉar siatempe en Ĉinio regis ŝtormo de la tiel nomata Granda Kultura Revolucio, li ne kuraĝis versi pri sia propra sento, do provis nur per la reversigo de famaj poemoj de antikvaj ĉinaj poetoj.

En junio de 1973, aperis en la n-ro 2 de la mimeografita revuo El Ĉinaj Esperantistoj （EĈE) 4 poemoj de Guozhu laŭ ĉina fiksformo Sopir-al-Sudo, kies enhavo respektive estis pri 1)ĉarma luno, 2)flava papilio, 3)hirundoj, 4)ostard'. Tiuj poemoj estis senprecedencaj en la esp-a poezio, ĉar ili estis versitaj laŭ reguloj de ĉina fiksforma poemo Sopir-al-Sudo, havante komunan formon je mezuro, nombroj de versoj, silaboj, rimoj kaj rimaranĝo .

Poste, aliaj du poemoj Sopir-al-Sudo aperis kiel specimeno de ĉinesko en la libro Esperanta Metriko, respektive kun vira kaj ina rimoj (6):

1

Ĉu fajro
sovaĝa povas
forleki herbojn ? Ho ne !
Jen vent' printempa blovas,
Kaj herb' jam novas.

2.

En pluvet'
Dorse sur azen'
Veturante la poet'
Lulis sin per rava tem'
Taŭga por poem'.

Ĉar El Ĉinaj Esperantistoj (EĈE) estas unu el la nemultaj mimeografitaj revuetoj aperintaj en la jaroj de la Granda Kultura Revolucio en la ĉina Esp-movado, dume la Esperanta Metriko estas ĝis nun ankoraŭ la unika gvidlibro tiuteme en la ĉina por ĉinaj esp-istoj, do ili akiris konsekvence atenton de ĉinaj esp-istoj. Pli kaj pli multiĝis ĉinaj s-anoj kiuj zorgis pri la enkonduko de ĉinaj fiksformaj poemoj en Esperanton. Tamen, siatempe ankoraŭ neniu ekster Ĉinio sciis pri tiu evento.

6. Alvoko de Sudafrika Poeto

Fakte <Sopir-al-Sudo> ne estis la unika inter ĉinaj fiksformaj poemoj. Nombro de ĉinaj fiksformaj poemoj estis tiel abunda ke ĝi eĉ superis 2000. La sukcesa eniro de <Sopir-al-Sudo> en Esperantan poezion aludas al ni atendeblan perspektivon: se tiu ĉi sukcesis la unua, teorie do la aliaj pli ol 2000 kamaradoj-skemoj de ĉinaj fiksformaj poemoj ankaŭ havas la saman egal-rajton kaj eblecon eniri Esperantan poezion kiel sekvantoj. Kaj, se pli ol unu ĉina fiksforma skemo eniris Esperantan poezion, ili devas havi komunan kaj pli vaste uzatan nomon, kiu, laŭ regulo de vortfarado en Esperanto, devas esti ĉinesko.

Estas interesa fakto, ke tiu, kiu unuafoje uzis la nomon ĉinesko, ne estis ĉina esperantisto, sed alia neĉina fama Esperantisto-poeto Edwin de Kock(1930-) el Suda Afriko. La 14-an de novembro 1983, Edwin de Kock versis poemon, kies ĉefa titolo legiĝas ĝuste Ĉinesko; samtempe kun vic-titolo <imite de HSU Kan>. La poemo aperis en lia poemaro <Saluton al la Suno>：

De kiam vi, sinjor , foriris,

lantnube trajtigis vizaĝoj；
kaj flirtas, oldaj kvazaŭ koro，
komodspegule albumpaĝoj.(7)

Guozhu danke faris por ĝi ĉinigon.

Edwin de Kock aldonis al sia ĉi poemo piednoton: "HSU Kan (171-218). ‘De kiam vi, sinjor', foriris’ estas el lia poemo pri la pensoj de edzino — verso ofte imititaj. Nin influu，post la grandaj Japanoj, nun ankaŭ la grandaj Ĉinoj !"(8)

Jen varmaj voko kaj alvoko, kun aspiro ke ĉinesko aperu sur la internacian scenejon de Esperanta poezio.

La varma alvoko far Edwin de Kock vere kortuŝas. Tamen li ne estas ĉino, sen scipovo de ĉina lingvo kaj, kaŭze de tio, eĉ prenis na "De kiam vi, sinjor', foriris" reprezentanto. Tio estas miskompreno.

"De kiam vi, sinjor', foriris" estas malnova temo de yuefu-arioj. Tiu titolo devenis el la versoj en la poemo <Buduara Sopiro> de Xu Gan (t.e. HSU Kan sub plumo de Edwin de Kock). Xu Gan, alinomata Xu Weichang, lokano de Beihai (nuna Shouguang de Shandong-provinco), estis unuela poeto de Sepopo en Jian'an-erao(196-220 p.K.). Kvar poemoj liaj restis ĝis hodiaŭ. La poemo <Buduara Sopiro> skribas pri la sopiro de edzino en hejmo pri la fora edzino. Originale tiu poemo havas 60 versojn, sed i.a. la kvar versoj "De kiam vi, sinjor', foriris" estis precipe ŝatata de legantoj kaj multaj en sekvantaj dinastioj eĉ imite faris kvinsilaban verskvaron. La imitaĵoj ne nur uzis la saman titolon, sed ankaŭ la versmanieron kiel Xu Gan, kun sama teksto en la unua verso, sama duono en la tria verso kaj tiel fariĝis formulo de poemo "De kiam vi, sinjor', foriris". Tamen per tio ĝi ankoraŭ ne sufiĉas por esti la reprezentanto de ĉina poezio.

Formoj de ĉina poezio estis tre variaj: la kvarsilabaj en la <Libro de Poezio>, la specifaj en la <Lisao>, la kvinsilabaj kaj sepsilabaj verskvaro kaj versoko, egalsilabaj, buntsilabaj kaj la plej diversaj en ci-oj kaj arioj... travivinte evoluadon de jarmiloj. Laŭ <Imperie Oficiala Fiksformaro de Ci-o> eldonita en Qing-dinastio(1644-1911), estis resume 2306 skemoj por ci-oj, kaj 581 por arioj, el kiuj la plej ofte uzataj nombriĝas ĉ. 50, kiuj ja meritas nian en-esperantigon. La supredirita enkonduko de <Sopir-al-Sudo> en Esperantan poezion fakte estis nur eka ero de la granda projekto Ĉinesko.

7. Al la mondo ekster Ĉinio

Por ke ĉinesko vere alradikiĝos en Esperanton, ne sufiĉas la sola sukceso de <Sopir-al Sudo>. Necesas pli multe da solidaj laboroj far multaj homoj, kaj ĉinaj esperantistoj devkonscie faris por plenumi la historian mision.

Ĉiu komenco estas malfacila. Tia ankaŭ estis la komenca, la primitiva, periodo de ĉinesko.

Tamen, ĝuste kiel nia Majstro D-ro Zamenhof versis:

Malfacileco, malrapideco
Al ni la vojon ne baros.
Sen malhonora malkuraĝeco
Ni kion povos, ni faros.

Tiu komenca periodo de ĉinesko daŭris 33 jarojn.

Ni ĝin kondukos neripozante,
Kaj nin lacigos nenio.

Unu post aliaj malfaciloj estis konkeritaj.

Unu post aliaj novaj ĉineskaj skemoj estis enkondukitaj en Esperanton.

Unu post aliaj spertoj akiritaj en ĉinesko-versada praktiko estis resumitaj, rafinitaj kiel teorio.

Kaj ĉinesko de tute senfama situacio ankaŭ fariĝis iom post iom konata en Esperantujo.

Interalie la plej gravaj eventoj koncernis kun inaŭguro de Penseo (1990-) kaj fondiĝo de la ĉineska rubriko en interreto (2006-).

En julio de 1990, inaŭguriĝis beletra monata revuo Penseo en Ĉinio. Tiu revuo, kun tre banala aspekto kaj limigita amplekso de

nur kvar paĝoj ĉiunumere, povis esti distribuata al fremdaj landoj nur en koverto kiel ordinara letero. Tamen, per siaj agmaniero, spirito, kvalito, honesto, kaj precipe per la ĉinaj trajtoj, rapide gajnis bonan renomon ĉe legantoj, kaj estis honorigita en 1994 per Grabowski-premio. En iu eseo William Auld komentis ĝin kiel unu el la dek plej gravaj literaturaj revuoj en centjara EM. Ekde sia unua numero, Penseo fondis specialan rubrikon por ĉinesko kaj persiste publikigis (ĝis hodiaŭ) ĉineskojn. Tiel la revuo Penseo fariĝis grava kanalo por ke ĉineskoj iru al la mondo.

Ĝis la jarfino de 1997, en la unuaj sep jaroj Penseo jam publikigis 120 ĉineskojn. Ekster ĉies atendo, la plej uzata skemo tamen estis la ĉinesko Tiaoxiaoling (Flirta Kanto) kun rigora postulo pri palindromo! Leginte la kvar ĉineskojn Tiaoxiaoling en la unua numero de Penseo, William Auld ne povis sin deteni de emociiĝo kaj tuj skribis jene:

"Aparte mirigas la poemformo tiaoxiaoling, kun ties kvar elstare sukcesaj ekzemploj. Kiel la poetoj ŝatas turmenti sin, ligante sin per ĉiam pli striktaj katenoj! Mi ne konas pli rigoran formon ol tiaoxiaoling! Gratulon vere sinceran al Guozhu kaj Lu Jixin."(9)

La revuo ekster Ĉinio, kiu plej frue publikigis ĉineskojn, estis <Preludo> en Japanio (10). En sia novembra n-ro de 1989, <Preludo> publikigis serion da ĉineskoj de Guozhu je funebro pri Honfan, la veterana pioniro de ĉina EM. Poste, ĉineskoj aperis ankaŭ en aliaj revuoj ekster Ĉinio, ekz-e en <IPR>, la organo de ILEI (11), la prestiĝa <Heroldo de Esperanto>, kaj influohava beletra revuo <Fonto> kc. (12)

En 1991, Lu Jixin verkis broŝuron <Invit' al Ĉinesko>, kiu ne povis trovi eldonejon en Ĉinio. Feliĉe ĝi ricevis favoran akcepton de Gerrit Berveling, kiu eldonis ĝin 1995 en Breda, Nederlando, kiel la n-ron 13 inter la VoKo-serio (13). Tiu ĉi 28-paĝa broŝuro kolektis 7 ĉineskojn "Tiaoxiaoling", "Dekses-silabo" kc. kun 75 specimenoj versitaj de la aŭtoro, tial ĝi legiĝas ankaŭ kiel individua poemaro de Lu.

Leginte ĉineskojn, la granda poeto William Auld estis tiel entuziasmigita ke li verkis favoran recenzon <Ekjuku la poeta mano> kaj esprimis sian bondeziron ke ："Mi esperas, ke la tria eldono de Esperanta Antoligio enhavu originalajn Ci-ojn ankaŭ de poetoj ne-ĉinaj." (14)(Fonto 175, p.29)

Estas ĝojinde ke neĉinaj esperantistoj vere komencis versi laŭ ĉineskoj. Kvankam ne multe, tamen kun grava signifo. La plej fruaj du aŭtoroj estis Kris Long kaj Meva Maron. Penseo publikigis tri ĉineskojn "Tiaoxiaoling" de ili, nome：Polucio（de Kris Long, la unuaj du sube) kaj Blankaj Buloj （de Meva Maron, la tria sube）(15).

Ŝtona, ŝtona
strand' Brajton-betona:
rubo, ne marstelo,
ladskatol', botelo
...lote, lote
glutas gorĝ' pilote

vastan,vastan
marsurfacon plastan!
Polietilena
sako, pako ĝena;
naĝe, naĝe
sen kuraĝ', enkaĝe.

Perloj! Perloj:
neĝborulaj ferioj.
Jam galantjargone,
dafodiburĝone:
neĝo, neĝo
for post glorsieĝo.

8. Novaj rekordoj en Interreto

21-a jarcento bonvenigas la epokon de Interreto. La 17-an de novembro 2006,

fondiĝis rubriko Ĉinesko en la hejmpaĝo de ĉina forumo de eLerno. La rubiriko servas kiel bazloko kaj scenejo, kie aperas grupo da novaj aŭtoroj kun centoj da novaj ĉineskoj, markante ke ĉinesko eniras novan periodon de sia evoluado.

Agado en interreto karakterizas per publikaj mesaĝoj kaj maskitaj aŭtoroj. Unuflanke, la mesaĝoj publikiĝis akurate kaj travideble; aliflanke, la novaj aŭtoroj preskaŭ ĉiuj kaŝis sin sub masko de plej diversaj kapricaj pseŭdonimoj. Ekz-e, spertulo eble memtitolas per "komencantino", aŭ vira ŝajnigis sin virina. Pro tia arbitra kaŝnomado, ni bedaŭrinde nun scipovus preskaŭ nenion pri la vivo de la maskitaj aŭtoroj, tamen, dank' al tio, la aŭtoroj povas libere kaj senskrupule versi pri ĉia temo, inkluzive senprude pri erotika (rigardata kiel tabua dum multaj jaroj).

Novaj ĉineskoj kreskas kun tagoj, horoj, aŭ minutoj en la reto. Kun emocio mi Guozhu postsekvis, kolektis, numeris, komentis. Ĉiufoje, kiam mi kolektis 100 titolojn, mi aperigis la liston laŭtempe kolektitan. Kaj Vejda, la estro de la hejmpaĝo eLerno, akurate eldonis reten unu volumon da eLibro (elektronika libro), kun ĉineskoj laŭskeme vicigitaj. En daŭro de unu jaro, ĝis la 31-a de oktobro de 2007, eLerno jam sinsekve eldonis ses tiajn eLibrojn <Ĉineske> (de Volumo I ĝis Volumo VI), kiuj enhavis pli ol 1400 ĉineskojn sub 631 titoloj, t.n. jam delonge superis la mejloŝtonan rondan nombron 300 (16).

Tiuj ĉineskoj estas kun ĝojinda bunteco kaj en la poema formo kaj en la enhavo. Ili verŝajne ekspozis al la publiko la fakton ke ĉinesko senĉese evoluas al maturiĝo kaj kapablas esprimi diversajn flankojn de la vivo.

8.1. Libera kaj rapida versado pri la reala vivo

Bai Juyi(772-846), la granda poeto en Tang-dinastio, iam emfazis: "Verku artikolon por la epoko, kaj versu poemojn pro eventvoko." Por-okazaj improvizaĵoj plej facile esprimas la talenton de poetoj.

Temoj de tiuj novaj ĉineskoj estas tre ampleksaj: kaj pri la socia vivo, kaj pri la aktivadoj de esperantistoj, multaj el ili kun urĝa templimo. Ekz-e, temante pri festoj aŭ memortagoj estas jenaj ĉineskoj:

Jarfine (ardo, §.236), Adiaŭ al 2006（Komencantino §.289）, Renkonte al la nova jaro（Komencantino, §.286; Vejda §.209）, Zamenhof-festo(eto, §.197), 90-a Datreveno de forpaso de D-ro Zamenhof（eto §.459）, Majunua Tago（eto, §.466）, Tago de Patrino(Niuniu, §.475), Tago de Infanoj（eto, §.531）, ……ktp. Tiuj ĉineskoj versiĝis akurate kaj trafe, respegulante la amon de la aŭtoroj pri la vivo kaj ilian lertecon en versado.

8.2. Ĉina formo, ĉina enhavo

Sub ĉineska formo pri ĉina enhavo. Ekz-e

Sam (2007-3-8)

Nokta Penso

— laŭ ĉinesko Sopir-al-Sudo

plenluno/ prujneske brilas/ kapleve mi ĝin spektas/ mi al hejmlok' sopiras/ vagpenso iras.

Ĉinoj facile rekonas de tiu ĉinesko la faman poemon "Penso en kvieta nokto" de Li Bai. (17)

8.3. Ĉina formo, okcidenta enhavo

Sub ĉineska formo pri okcidenta enhavo. Ekz-e

Sam (2007-1-16)

Acidaj Vinberoj

— laŭ ĉinesko Daolianzi

vinberoj/ alt-pendas/ vulpon pike turmentas/ ĝi ating-saltas vane/ "acidaj!" ĝi lamentas.

Legantoj facile rekonas la faman fablon de Ezopo (18), sed nun jam sub tipe ĉina vesto.

8.4. Samforme esp-igi

Per ĉinesko por traduki (esperantigi) ĉinajn poemojn. Ekz-e

Zhuang Qixiong (2007-02-24)

Sendormeco 捣练子 [33,7,77]

— laŭ ĉinesko Daolianzi

En korto/ de silent’,/ senĉese blovas frid-vent’./ Ne povas dormi dum nokt’,/ nur pro sonorila pent’?

Ĉinoj facile rekonas de tiu ĉinesko la faman poemon de Li Yu(937-978), en ekzakte sama formo. (19)

8.5. Samforme ĉinigi

Traduki el Esperanta originalo en nacian lingvon, tio montras la maturecon de Esperanta beletraĵo kaj levas prestiĝon de ĉinesko.

Guozhu sukcese faris serion da tiaj ĉinigoj de ŝatataj originalaj ĉineskoj. Ekz-e por la serio Genezo de Lily.

8.6. erotika serio de Lily

Sub pseŭdonimo lily, iu (eble ĉiam maske) versis serion da erotikaj ĉineskoj, senprudaj kaj senkliŝaj, kies nombro jam superis 60. Ekz-e

lily (2007-1-17 §.405)

Trilogio de Litludo

—laŭ ĉinesko Shiliuziling (Dekses-silabo)

Ĝu’/ per langmordet’ kaj korpglu’/ karese/ ĝis sukplenas tru’

Ĝem’/ lin ekscitas kun sent-trem’/ al bor-mov’/ ĝoja al ekstrem’

Kri’/ pro forta piŝtad’ en ŝi/ diboĉe/ rava iluzi’

9. Diligenta kultivado

La marŝado de Ĉinesko komenciĝis ekde 1973 kaj daŭriĝis ĝis hodiaŭ. Ĉinaj esperantistoj ĉiam persisteme kaj diligente laboras en nia verda kultivejo, antaŭen marŝas per nerapidaj sed firmaj paŝoj. En lastaj jaroj gajnis novajn fruktojn.

9.1.Pli kompletigita la teorio

En la jaroj 1988～1991, Guozhu faris primaran resumon pri la teorio de ĉineskoj：

1) fari difinon pri ĉinesko: esperanta poemo, verkita laŭ skemo de ĉina fiksforma poemo (ĉefe laŭ ci-oj sed inkluzive ankaŭ ekz-e de: poemoj, arioj, kaj eĉ tiuj de naciminoritataj poezioj), estas nomata ĉinesko. Akademian nomon de ĉinesko estu skribita per Hanlingva Fonetika Alfabeto (HFA). Ellabori la signojn por noti skemojn de ĉineskoj.

2) fari normon laŭ silab-nombroj por difini pri la mallongaj ĉineskoj（＜58 silaboj）/mezlongaj ĉineskoj（59～90 silaboj）/longaj ĉineskoj（＞91 silaboj）.

3) elekti 81 skemojn prioritatajn, kies specimenoj sinsekve aperas en Penseo.

4) difini la principon, ke, estas permesate uzi serion da ĉineskoj por skribi pri longa enhavo.

5) ellabori la kompletigitan eldonon de la il-libro <Ŝlosilo de Ĉneskoj> kun 82 ĉineskaj skemoj kaj enretigi ĝian elektronikan eldonon.(20)

9.2. Aperas novaj aŭtoroj

9.2.1

La nunaj aŭtoroj, kompare al tiuj en la unua periodo, estas grandparte nesamaj.

En la unua periodo (1973 - 2005) aŭtoroj de ĉineskoj ĉefe estas Hu Guozhu el Hubei, Lu Jixin el Guang'xi, Shi Chengtai (Sceto) el Heilongjian, Mao Zifu el Hunan, Even (Hosemo) el Hainan, Chen baode(Zepto) el la Interna Mongolio, Li Weilun el Pekino, Teng Xuexun el Shandong......k.c. el kiuj plejparto jam silentis dum longa tempo.

La nunaj novaj aŭtoroj aktive agas ĉefe en la rubriko de ĉnesko en interreto. Tiuj, kiuj aktivas en lastaj monatoj, estas (laŭ alfabeta vicordo):

ardo, Bonkoro, eto, komencantino, lily, Niuniu, sam, sero, Vejda, Zhuang Qixiong….Tiuj

novaj aŭtoroj karakteriĝis per alta startpunkto. Kvankam estas novico de ĉineskoj, tamen ne estas nov-bakitaj esperantistoj. Malgraŭ ke ŝi nomas sin Komencantino, vi nepre ne kredu ŝin komencanta kursanino. Rilate al Vejda, oni havas la impreson: Ja vera eksperto!

9.2.2 Ĉineske reciproki

La premiso por okazi reciproka interŝanĝo de ĉineskoj estas ekzisti pluraj poetoj. La okazo de tia interŝanĝo signifas ke jam estas grupo da poetoj. Ekz-e, en la 5-a de junio 2007, la poetino Komencantino post tri monatoj da penado sukcese plenumis la taskon ĉineskigi la tutan poemaron <Ezopa Saĝo>. Guozhu kaj ardo, lily publikigis rete rimgratulojn, kaj Komencantino ankaŭ eĥe respondis akurate. Iliaj mesaĝoj legiĝis kiel

§.548 Guozhu 2007-06-05 23:02:50

Al Kara Komencantino (Busuanzi) （21）

§.549 ardo 2007-6-6 0:29:37

Omaĝe al komencantino (Busuanzi)（22）

§.551 lily 2007-6-7 10:32:07

Persistemo de Virino (Tiaoxiaoling)（23）

§.550 Komencantino 2007-6-6 20:28:35

Valora Kuraĝigo (Busuanzi) (24)

9.3. Pli multaj skemoj uzataj en praktiko

Kape de la rubriko de ĉinesko en la Forumo de eLerno estis metita <Konciza Skemaro de Ĉineskoj> kun specimenoj de 81 ĉineskoj je dispono de verkantoj. Sed tiu skemaro neniam malpermesas al oni uzi aliajn skemojn. Fakte en lastaj monatoj, aŭtoroj de ĉineskoj uzis multe pli ol tiom en la skemaro, ekz-e "taichangyin, tianjingsha, putianyue" kiujn ili uzis, ne troviĝis en la skemaro. Kaj kelkaj aŭtoroj uzis "dek ling-ojn" aŭ "dek zi-ojn", tio ja ankoraŭ pli multe superis la skemaron.

9.4.Pli libera kaj lerta uzado de serioj da ĉineskoj

Kiam la mezuro de mallonga ĉinesko ne sufiĉas por esprimi pli vastan enhavon, poetoj rajtas uzi pli ol unu skemon, tio jam okazis precedence en antikva poezio, kaj nun same okazis en versado de ĉineskoj.

Estas du kategorioj de serioj: pluraj malsamaj skemoj mikse uzitaj en unu serio, kaj ripeta uzado de unu sama ĉinesko.

9.4.1.En aŭgusto de 1989, Guozhu verkis "Rimgratulon al Sceto " el 225 versoj en 30 pecoj，la 24 skemoj konsistis el 17 ĉinaj kaj 7 fremdaj. Tio donis ekzemplon de eblecon por libera kaj miksa uzo de ĉineskoj.

9.4.2.

Kiam eto versis pri "Malsaĝa Avo"（§.278）, li nur uzis dufoje la saman ĉineskon Manjianghong.

Sed kiam lily versis pri "Adamo kaj Eva"（§.200）, ŝi jam uzis ok malsamajn ĉineskojn Busuanzi, Dielianhua, Litingyan, Haoshijin, Fengrusong, Dianjiangchun, Shiliuziling, kaj Yexingchuan.

Dume, kiam Vejda versis pri ĉina mito "Bov-paŝtisto kaj Feino"（§.259）, li uzis dek malsamajn ĉineskojn Qingyu' an, Renyueyuan, Litingyan, Yujiexing, Yongyuyue, Yulingling, Shengshengman, Niannujiao, Queqiaoxian, Shanhuazi.

Zhuang Qixiong liveris al ni alian serion, aparte freŝan. La unua serio, el dek ĉineskoj, kies nomoj ĉiuj finiĝas per "zi": Nangezi, Nanxiangzi, Yugezi, Daolianzi, Ganzhouzi, Tianxianzi, Jiangchengzi, Hemanzi, Caisangzi, Xing-xiangzi.

Kaj la dua serio, el dek ĉineskoj, kies nomoj ĉiuj finiĝas per "ling": Shiliuziling, Fengdieling, Dujiaoling, Tiaoxiaoling, Rumengling, Mulanhualing, Qingpingyueling, Jiangyueling, Liuchunling, Tangduoling.

Tiuj ekzemploj montras al ni la eblecon ke aŭtoroj povas libere fari laŭdeziran grupigon de malsamaj ĉineskoj.

9.4.3. Novaj rekordoj de ripeta uzado de unu

sama ĉinesko

Ekz-e, la 4-an de marto 2007, lily kreis la rekordon versi per 30 ĉineskoj <Sopir-al-Sudo> pri <Rememoro pri Seksatenciteco> （§.411), sed la 19-an de marto 2007 Komencantino jam renovigis la rekordon per 36 <Jiangnanchun>-oj por ĉineskigi la ezopan fablon <La Cerbo> (§.435.). Pli poste Komencantino eĉ kreis la pli novan rekordon versi 177 ĉineskojn <Sopir-al-Sudo> pri Ezopo. En tiaj aplikadoj la "transiro" estis uzata ĝis senprecedenca nivelo. Tio estas kontribuo far ĉinaj esperantistoj al la esperanta poezio.

9.5.Erotikaj ĉineskoj

Dum longa tempo erotika temo estis rigardata kiel tabua ĉe ni. En 70 jaroj depost kiam furoris la fama libro <Sekretaj Sonetoj> (1932-), ĉina Esperantujo ŝajnigis sin blinda aŭ muta antaŭ tiu majstra verko. Tia hipokrita konduto estis rompita nur en 2002, kiam Guozhu verkis eseon <NEFORGESEBLA MIRPOEMARO — memore al la 70-jariĝo de la Sekretaj Sonetoj>（25）. Nature, tia pseŭdpruda silentado estis nenormala, kaŭzita de nenormala cirkonstanco. Feliĉe, Ĉinio praktikis prudentan politikon de reformado kaj malfermo,kaj tia nenormala rutino estas forigita. Kaj ŝanĝoj okazis en versado pri erotika temo.

9.5.1 De sekreta ĝis publika

En ĉina Esperantujo, la poeto, kiu plej frue aŭdacis versi pri erotika temo, estis s-ano Shi Chengtai. En decembro de 1994, li verkis poemaron <Ovra Burĝono> el 21 ĉineskoj en 7 malsamaj skemoj, kiu koloris kaj forme kaj enhave ambaŭ kun tipe naciaj trajtoj. La poemaro de Shi estis ilustrita per erotikaj bildoj kolektitaj de Robert H. Van Gulik （1910-1967）, fama nederlanda ĉinologo, do aspektas kiel <Sekretaj Ĉineskoj> el oriento, certagrade analoga al la fama <Sekretaj Sonetoj>. Bedaŭrinde tiu poemaro ĝis nun ankoraŭ kuŝas en tirkesto de Shi, sen ŝanco por publikiĝi. Jen du pecoj la 15-a <Linjiang-xian> kaj la 16-a <Langtaosha>:

XV

Strebo senintermita,
harara kareso,
hasta langa komplezo.
Gustumsufiĉo,
ŝpruca frenezo.

Jasp-pieda svingado,
ovra silo-mezo,
nektara roj-eksceso;
delekta pisto,
puŝad' sen ĉeso...

XVI

Amor-elano !
Ge' en bano;
en pasi-oceano,
kiel anasoj buntaj
— ek ! en dramo !

Erot-vulgano:
vanga flamo;
sieĝata jadkano,
murmure en vag -ino...
Fe-nirvano !

9.5.2. De malmulta al plimulta

La poemaro <Ovra Burĝono> de Shi Chengtai enhavas 21 ĉineskojn.

Sed hodiaŭ en la serio da erotikaj ĉineskoj de lily en interreto jam aperis pli ol 60, kaj tiu nombro eĉ nun ankoraŭ kreskas.

9.5.3. De nur Esperanta ĝis dulingva Esperanta-ĉina

La originalaj esperantaj ĉineskoj estis tradukitaj (far Guozhu) en la ĉinan. Ekz-e:

lily (2007-4-12), Kampa Geiĝo (Tiaoxiaoling)

调笑令 春野// rava, rava 清狂，清狂，/ junulino brava 新潮开放女郎。/ kuŝas por amoro 随心就地卧躺，/sur herbej’ kun floro 草地野花金黄。/ oro, oro 黄金，黄金，/ de ama angoro 撩乱一片春心。

[se oni ne povas presi aŭ legi la ĉinajn ideogramojn, legu nur la Esperantan originalon. noto de GZ]

9.6 Akurata eldono de elektronikaj libroj (elibroj) de ĉineskoj

Marŝante kun la progreso de epoko, ĉinaj esperantistoj per elibroj rompis la mortigan baron de "altprezaj libro-numero, prespago kaj poŝtpago" al esperantaj eldonaĵoj, rapide kaj akurate prezentis al la publiko la fruktojn de kolektiva klopodo far multaj homoj dum multaj jaroj, tiel ke esperantistaj legantoj de ajna loko nun ĉiuj povas, pere de interreto, kune ĝui ilin. Ni vidas ke ĉineskoj nun aperantaj en interreto nature grupiĝas en diversaj temoj, kaj multaj serioj de multaj aŭtoroj ja indas eldoni (almenaŭ en elibroj).

10 Nefinita finalo

De "Ĉinoj (re)venas " ĝis "Ĉineskoj venas"!

Dum longa jardeko de la t.n."Granda Kultura Revolucio" de Ĉinio (1966-1976), la internacia Esperantujo trovis nenian informon de ĉina E-movado. Tial, okazis sensacie kvazaŭ printempa tondro la evento en februaro de 1979, ke sur la tuta kovrilo de Esperanto, la organo de UEA, aperis serio da fotoj el ĉina E-movado, de estimata Tikos, la torĉtenanto de ĉina E-movado, de ĉinaj esperantistoj en Uhana Kolokvo (UK) k.a.. La redaktoro aldonis titolon kun jubila hurao ke "Ĉinoj (re)venas!"

Dum longa tempo post kiam aperis la monumenta Esperanta Antologio (unua eldono en 1958, dua eldono en 1984) ĝis nun ankoraŭ neniu ĉinesko aperis tie inter vicoj de la familiaj juveloj de Esperanta poezio. William Auld esprimis sian favoran atenton pri tio, ĉar sen Ĉinio la nuna mondo vidiĝas nekompleta. Nun ni povas ĝoje informi al la estimataj veteranoj: "Ĉineskoj venas!"

Ne aŭ neniam finiĝos la verda laboro de nia diligenta kolegaro. Ni kredas ke, kune kun partopreno de pli multaj homoj en la kultivado, la semoj de ĉineskoj certe sane kreskos kaj disfloros en la ĝardeno de cent floroj de Esperanta poezio , aldonante belon per sia bonodoro kaj ĉarmo. Ni fosu nian sulkon kun kora bondeziro ke la bela espero de William Auld efektiviĝos kiel eble pli frue.

Notoj

(1) AULD, William. La Fenomeno Esperanto. UEA, 1988, p.30

(2) La Unua Libro de Esperanto.

(3) K.Kalocsay. Ligvo Stilo Formo. ofseta eldono de Librejo PIRATO,1963, p.46

(4) G. Waringhien. Beletro, sed ne el Katedro, FEL 1987, p.147

(5) G. Waringhien. Beletro, sed ne el Katedro, FEL 1987, p.147

(6) Hu Guozhu. Esperanta Metriko. HEA 1983, p.157

(7) Saluton al la Suno. p.68

(8) Saluton al la Suno. p.83

(9) Penseo, n-ro 5, p.4

(10)Preludo, n-ro 24, p.9~10. La serio konsistis el 4 ĉineskoj "Sopiro al Fora Homo" , "Kora Sento", "Korva Krio en Nokto" kaj "Lanta Sontreniĝo", kun intence elektitaj titoloj konforme al la funebra atmosfero.

(11) Internacia Pedagogia Revuo, n-ro 4/1989 .p.6.

(12) Fonto, n-ro 166, p.11

(13) Lu Jixin:Invit' al ĉinesko .Serio de VoKo-numero 13,Breda（Nederlando）,1995

(14) Fonto, n-ro 175. p.28.

(15) Penseo. n-ro 12（1991-06）,p.4.

(16) Ĉar la <Libro de Poezio>, la plej frua poemkolekto en Ĉinio, kaj la tre populara <300 poemoj de Tang-dinastio> kc enhavas 300 poemojn, tial ĉinoj rigardas tiun nombron mejloŝtona por poemkolektoj.

(17) Poemaro de Li Bai (I),p.33
(18) Kompare al la fablo 52 en <Ezopa Saĝo> de Kaloscay.
(19) Li Yu(937-978)
Laŭ la melodio Daolianzi (Lavbatado)
En vaka korto
regas silento.
Aŭdiĝas jen kaj jen lavbatoj
kun sibloj de aŭtuna vento.
Ve! sed la nokto tro longas
por hom' en sendorma turmento.
Triste la lun' verŝiĝas
tra la bambuaj kurtenfendoj.
(Trad. Guozhu)
（20）Guozhu: Ŝlosilo de Ĉineskoj. Junio 2007.
（21）§.548 Guozhu 2007-06-05 23:02:50
Al Kara Komencantino
-- laŭ ĉinesko Busuanzi
En marto vi ek
al maratono.
Instigas mi vin rete
per mesaĝ-dono.

Ĉiam vin sekvas
por bona kono.
Je brava celatingo,
vin laŭru krono!
（22）§.549 ardo 2007-6-6 0:29:37
Omaĝe al komencantino
—laŭ ĉinesko Busuanzi
Per ĉinesko
kun fajra sino
reverkis fablojn saĝajn
komencantino.

lirikaj versoj
de belulino,
kiujn ni ĝuas danke
Hur' al feino!

（23）§.551 lily 2007-6-7 10:32:07
Persistemo de Virino (Tiaoxiaoling)
Fratino Komencantino en tri monatoj versis 345 ĉineskojn por ĉineskigo de <Ezopa Saĝo>, vere admirinda laboro! kaj mi gratulas per jena poemeto:
Persistemo de Virino
—laŭ ĉinesko Tiaoxiaoling
peno/ peno/ al virin' ne ĝeno/ jen daŭre klopodu/ ne fervor-erodu/ duro/ duro/ je ina plezuro
(24)
§.550 Komencantino 2007-6-6 20:28:35
Valora Kuraĝigo
—laŭ ĉinesko Busuanzi
Responde al Guozhu kaj Ardo
"Hura!" eksonis
el Guozhu, Ardo.
Ne nur por mia peno,
ankaŭ por arto

poema ĉina,
por nia gardo
de ĉin-kulturo
kun miljara hardo.

Sincere dankas
mi jen al Guozhu
pro ties kuraĝigo.
Por fina konstru'

de ĉineska dom',
ni penu des plu
por E-movado nia
kun verda lumflu'.
（25）Fonto, n-ro 266 (Feb. 2003), p.27
Guozhu.2007-11-30. (huguozhu@tom.com)

◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_
Eldonas Redakcio de ***Penseo***
Ĉefredaktoro: s-ro Yida Wei (Vejdo)
Adreso: Fremdlingva Fakultato, Nanhai Kolegio de Sud-Ĉina Normala Universitato, Nanhai, Guangdong 528000, Ĉinio
Tel: (0757) 86366253 (hejme)
E-poŝto: vejdo@163.com
Ĉiujn kontribuaĵojn al la ĉefredaktoro.
Por legi pasintajn numerojn de Penseo, vin turnu al www.elerno.cn/penlisto.htm
◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_